

Vest da je ta UNESCO uvrstio predeo Đerdapske klisure - zaštićeno prirodno dobro - na svoju listu, na kojoj je ukupno 161 geopark iz 44 države, pobudila je interesovanje javnosti. Šta su zapravo Uneskovi globalni geoparkovi i šta ovo nesumnjivo priznanje znači za Đerdap?

Osim što je jedan od pet nacionalnih parkova u Srbiji, Đerdap je odnedavno, odlukom Izvršnog saveta Uneska, postao prvi geopark u našoj zemlji.

Prema navodima sa sajta te svetske organizacije, globalni geoparkovi su jedinstvena, geografski celovita područja koja se odlikuju lokalitetima od međunarodnog geološkog značaja, pri čemu sadrže i izuzetno prirodno i kulturno nasleđe. Reč je o inicijativi koja je začeta 2004, a konkretizovana 2015. godine kako bi se podstakla međunarodna saradnja ovakvih područja u pogledu njihove zaštite, održivog razvoja i edukacije.

„'Unesko globalni geoparkovi' koriste povezanost geološkog nasleđa ovih lokaliteta sa svim drugim aspektima njihovog prirodnog i kulturnog nasleđa zarad povećanja svesti o ključnim društvenim temama, poput održive upotrebe resursa planete, ublažavanja efekata klimatskih promena i umanjenja rizika povezanih sa prirodnim katastrofama. Podizanjem svesti o važnosti geološkog nasleđa u ovim područjima kroz istoriju i danas, podstiče se i stvaranje inovativnih lokalnih preduzeća, novih radnih mesta i visokokvalitetnih tečajeva za obuku, uz razvoj geoturizma i zaštitu geoloških resursa ovih lokaliteta”, navodi se na sajtu Uneska. Konkretno, članstvo u ovom telu donosi mogućnost geoparkovima da razviju međusobna partnerstva, uz aktiviranje svih lokalnih činilaca u ovim područjima - od vlasnika zemlje, preko zajednice i pružalaca turističkih usluga, sve do starosedelačkog stanovništva i lokalnih organizacija koje deluju u nekom geoparku. Na listu se ulazi tako što države nominuju „kandidate” sa svoje teritorije, pri čemu je uslov da lokalitet za koji se podnosi aplikacioni dosije uživa određeni stepen zaštite u matičnoj zemlji, bilo da je reč o lokalnim, odnosno regionalnim aktima bilo nacionalnom zakonodavstvu.

Prema navodima iz Ministarstva zaštite životne sredine, proglašenjem geoparka „Đerdap” stvoreni su uslovi za razvijanje praksi i modela za jedinstveno povezivanje zaštite geološkog nasleđa i regionalnog održivog ekonomskog razvoja ovog područja. Iz resornog ministarstva su dodali da je još 2014. godine, pre nego što je Unesko institucionalizovao poduhvat globalne mreže ovih područja, pokrenuta inicijativa za uspostavljanje geoparkova u Srbiji. Zatim je krajem 2015. formiran Radni tim za uspostavljanje geoparka „Đerdap”, koji je uradio aplikacioni dosije. Aplikacija je preko Nacionalne komisije za saradnju sa Uneskom dostavljena sekretarijatu te međunarodne organizacije.

„Geopark 'Đerdap' je uspostavljen na osnovu sporazuma o saradnji između Ministarstva zaštite životne sredine, Zavoda za zaštitu prirode Srbije, JP 'Nacionalni park Đerdap' i

opština Golubac, Majdanpek, Kladovo i Negotin, kojim je predviđeno da JP 'NP Đerdap' bude nosilac aktivnosti Geoparka", navode u Ministarstvu zaštite životne sredine.

Osim područja Đerdapske klisure - koja je sa dužinom od preko 100 kilometara najduža u Evropi - sastavni deo geoparka, čija je ukupna površina 1.330 kilometara kvadratnih, jesu i delovi planinskih masiva Kučaj i Miroč.

Status Uneskovog globalnog geoparka, inače, nije „večan“. Svaki lokalitet dobija tu oznaku na četiri godine, posle čega evaluatori Uneska na terenu ispituju da li su i dalje ispunjeni uslovi za članstvo. Ako jesu, geopark dobija zeleni karton na još četiri godine. U suprotnom, sledi žuti karton uz obavezu da se nedostaci isprave u naredne dve godine. Ako uprava geoparka to ne učini, sledi crveni karton i isključenje iz Uneskove mreže.

Majansko drvo i misteriozna para

Na nedavnom plenarnom zasedanju Izvršnog saveta Uneska, osim Đerdapa, među globalne geoparkove je uvršteno još 14 lokacija iz Evrope, Azije i „obe“ Amerike. Tom prilikom, Srbija je, zajedno s Nikaragvom i Rusijom, bila jedna od tri države iz kojih je prvi put neko područje dospelo na ovu listu. Tako se Đerdap našao u društvu nikaragvanskog lokaliteta Rio Koko, poznatog i po drvetu zlatna ceiba starom 500 godina koje su drevne Maje smatrale svetim, ali i ruskog parka Jangantau, nadomak istoimene planine blizu granice s Kazahstanom, iz koje izbija para iako na njoj nema vulkanske aktivnosti.

Na Uneksovu listu su uvrštena i po dva geoparka iz Kanade, Španije i Kine, kao i po jedna lokacija iz Finske, Indonezije, Portugalije, Južne Koreje, Velike Britanije i Vijetnama. Inače, od ukupno 161 zaštićenog područja u Uneskovoj mreži najviše ih je u Kini (41), a zatim u Španiji (15). Kad je reč o bivšim jugoslovenskim državama, na listi su po dva geoparka iz Hrvatske (planina Papuk i arhipelag Visa) i Slovenije (staro rudarsko naselje Idrija i planinski venac Karavanke, za koji je ova država zajednički aplicirala s Austrijom).
Izvor: politika.rs